

juni
2015

DE ROSDOEK

154

Van Tiendheffing
in de Bijbel naar
Grondbelasting op
basis van het
Kadaster in 1832 (2)

Harrie Jenniskens

Hoe diep mag
de ploeg nu
de grond in?

Annie Biezen, Piet van Gisbergen en
Winfried Thijssen

De Hees:
Echt iets bijzonders!

Harrie Grielen

Van de Boekenplank

Kees Cornelissen

*DE ROSDOEK is een uitgave van Heemkundige
Studiekring "De Acht Zaligheden"*

ISSN 1384-086X

Voorpagina: Enkele leden van de Studiegroep Archeologie bij de werkzaamheden voor de pilot Verstoringen aan de Zandstraat in Wintelre.

HUISHOUDELIJKE HULP & CO

PARTICULIERE DIENSTVERLENING

**€ 14,95
per uur**

Kunt u in huis wel een paar extra handen gebruiken? Kies dan voor een hulp van Huishoudelijke Hulp & Co.

Aanmelden en/of informatie

website www.huishoudelijkehulpenco.nl

E-mail info@huishoudelijkehulpenco.nl

Telefoon (0497) 33 19 84

Ad Kokx *v.o.f.*

Witgoed

Sigarenmaker 10D
5521 DJ Eersel
Tel. (0497) 51 33 69
Fax (0497) 53 43 65
E-mail: info@adkokxwitgoed.nl
Internet: www.adkokxwitgoed.nl

reparatie en verkoop van was- en koelapparatuur

Van Tiendheffing in de Bijbel naar Grondbelasting op basis van het Kadaster in 1832 (2)

Harrie Jenniskens 4

Hoe diep mag de ploeg nu de grond in?

Annie Biezen, Piet van Gisbergen en Winfried Thijssen 16

De Hees: Echt iets bijzonders!

Harrie Grielen 23

Een Omissie (vergeten illustratie)

De redactie 27

Van de Boekenplank

Kees Cornelissen 29

Ingezonden commentaar (Merckelbach)

Ben Hoogers 31

COLOFON

DE ROSDOEK is een uitgave van Heemkundige Studiekring "De Acht Zaligheden".
Verschijnt 4 x per jaar. Volgende nummer in september 2015.

Redactie:

K. Cornelissen, Eersel, 0497 - 512208
P. Frints, Eersel, 0497 - 512197
H. Grielen, Eersel, 0497 - 512897
E-mailadres redactie: h.grielen@upcmail.nl

Secretariaat:

E. Lavrijsen, Bogerd 70, 5521 ML Eersel, 0497 - 843909
E-mail: evert.lavrijsen@gmail.com

Website: www.hskdeachtzaligheden.nl

Heemkamer:

Gevestigd in Kempenmuseum De Acht Zaligheden, Kapelweg 2, 5521 JJ Eersel

Contributie:

€ 25,00 per jaar (€ 14,00 per jaar voor medelid op hetzelfde adres)

Giften:

De Studiekring is aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Bankrekening: ABNAMRO 62.47.42.407 t.n.v. De Acht Zaligheden te Eersel
IBAN: NL83ABNA0624742407

VAN TIENDHEFFING IN DE BIJBEL NAAR GROND- BELASTING OP BASIS VAN HET KADASTER IN 1832 (2)

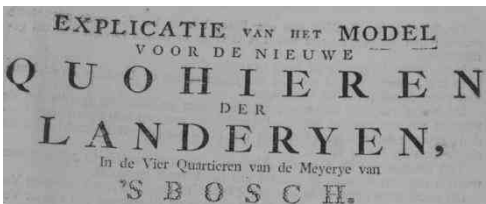
(Vervolg van artikel in Rosdoek 153, maart 2015)

Invoering van het kadaster in de Republiek der Nederlanden

Hoewel Nederland al in 1790 startte met voorbereidingen, liep het project vertraging op door de overheersing van Frankrijk en werd pas afgerond in 1832.

Vanaf 1790 ontstaat de behoefte aan een betere vaststelling van de belasting op onroerend goed. \12

In 1791 gaf de Raad van State opdracht tot een experiment om in de Meierij van 's-Hertogenbosch tot een betere grondboekhouding te komen. Op basis daarvan verschijnt een uitgebreid protocol voor het invullen van gegevens in het quohier.

Titelblok van het protocol

Ter plaatse werd de grond opgemeten en werden eigenaars en grondgebruik te boek gesteld. Drie jaar later was deze operatie gereed, maar de inval van de Fransen in 1794 verhinderde dat deze registratie op grote schaal kon worden gebruikt.\12

De resultaten daarvan werden vastgelegd in "Quohieren der Landerijen in de Vier Quartieren van de Meyerye van 'S Bosch". Van de toenmalige gemeente Eersel omvat de registratietabel de perceelnummers 1 tot 2001. Voor elk perceel wordt dezelfde informatie gegeven.

Als voorbeeld bevat perceel nr. 1 van Eersel onderstaande informatie:

Eigenaar: Peeter Vrijssen

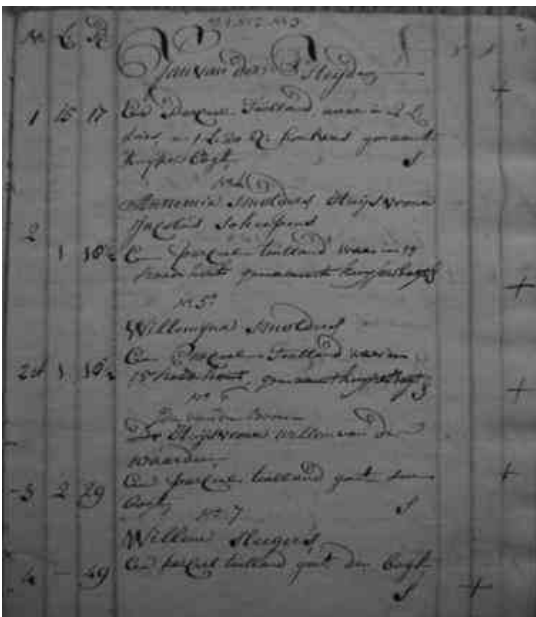
Grootte perceel: 1 lopense, 32 roeden

Omschrijving: Een perceel Land, Groes en Houtwas, waarvan 40 roeden Groes en 20 roeden houtwas

Veldnaam: het Praterke

De oppervlaktemaat lopense wordt onderverdeeld in 50 roeden. Hieruit kan dus afgeleid worden, dat het perceel bestaat uit 22 roeden akker, 40 roeden grasland en 20 roeden houtopstand.

Over Steensel treffen we een maatboek aan waarbij de meting is uitgevoerd tussen vrijdag 30 maart 1792 en dinsdag 3 april 1792 door landmeter P.C. Bink met hulp van de schepenen Hendrik Keeris en Jan van der Heijden. In 4 werkdagen heeft de landmeter ca. 400 percelen geregistreerd. Bij een werkdag van 10 uur is dat 10 percelen per uur. Dat lijkt alleen mogelijk als hij ter plaatse goed bekend is en dan alleen aandacht hoeft te geven aan wijzigingen ten opzichte van het vorige maatboek.

Maatboek Steensel uit 1792. Eerste blad van de perceelregistratie.

Het maatboek 1792 zou bedoeld kunnen zijn om de gegevens over te nemen in het nieuwe "Quohier der Landerijen", maar dit quohier komt niet voor in de index van RHCE. Waarschijnlijk is dit maatboek al opgesteld, voordat in de gemeente Duizel en Steensel gestart werd met het gebruiken van de aanpak in het nieuwe quohier. De nieuwe aanpak in de Gemeente Duizel en

Steensel lijkt na de inval van de Fransen in 1793 ook niet opgestart zijn.

Wel is aanwezig in Archief 1811-1922 Gemeente bestuur Duizel en Steensel, archiefstuk 15014: 699, met als titel Kohier van de grondbelasting 1816”

Ontwikkelingen in Frankrijk met gevolgen voor Nederland

De revolutie van 1789 had in Frankrijk vele veranderingen teweeggebracht, ook op het gebied van de belastingheffing. De hoogte van de op te brengen belasting werd, zoals voorheen, jaarlijks vastgesteld. Als grondslag zou de jaarlijkse zuiver belastbare opbrengst genomen worden, dat wil zeggen de werkelijke opbrengst na aftrek van alle kosten. Vanaf de jaren negentig probeerden de Fransen daarom een stelsel te ontwikkelen om deze nauwkeurig te kunnen berekenen. Dit resulteerde in het Keizerlijk Decreet van 27 januari 1808, waarin besloten werd tot het opzetten van een perceelsgewijs kadaster. Nederland was intussen meer en meer in de Franse invloedssfeer geraakt. Ten tijde van het Koninkrijk Holland (1806-1810) probeerde de overheid opnieuw tot een meer evenwichtige belastingdruk te komen. Het middel dat daartoe de mogelijkheid leek te bieden was opmeting en schatting van alle eigendommen. Dit ‘Hollandse Kadaster’ met onze Franse koning Lodewijk Napoleon (1807-1810) is echter een vroegtijdige dood gestorven; nu door de inlijving van Nederland bij Frankrijk in 1810. Alleen voor het vaststellen van de belasting op ‘gebouwde eigendommen’, zijn de resultaten na 1810 nog gebruikt. Gebouwde eigendommen zijn door bouw zijn ontstaan, gebouwen dus, dit in tegenstelling tot ongebouwde eigendommen, zoals grond) \12

Voor het eerst is naast de oppervlakte ook een schets opgenomen over de vorm van het perceel en lentematen.

Van Eersel is geen maatboek uit 1808 of de eerste jaren daarna. Van Duizel is een maatboek van 1808. Op de omslag van het boek (RHCe-Coll A-0260-105) staat een hart getekend met daarin de tekst Duisele, Maatboekje, Kox

Het formulier is voorgedrukt met 10 kolommen. Hoewel niet vermeld, moet hier sprake zijn van een nieuwe aanpak op basis van het Franse kadaster dat als naam 'Hollands kadaster' heeft gekregen.

1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e
NUMMER VAN HET PERCEEL	NAAM VAN HET PERCEEL EN SOORT VAN BETRIJVING	NAAM VAN DEN EIGENAAR	WOONPLAATS VAN DEN EIGENAAR	AANGEKORTEN BIJ TRANSPORT OF SCHEIDING
	<i>Deel van land met ...</i>	<i>Deel van ...</i>	<i>Middelburg</i>	

6 ^e HERMETING OP GOEDVINDEN DER OPNEMERS EN LANDMETER.			7 ^e HERMETEN OP GOEDVINDEN VAN DEN EIGENAAR.			8 ^e NIEUWE ERVEN.			9 ^e AANTREKING VAN DAGEN UUR DER OPMETING EN IEDER DAG MET WELK NO. BEGONNEN EN GE-EINDIGD IS.			10 ^e VOOR HERMETING IN-GEVOLGE IN-STRUCTIE ONT-VANGEN.			
STAAT.	BEVONDEN		STAAT.	BEVONDEN		het jaar van Verreken.	Lot.	Roel.							
Lot.	Roel.	Hoef.	Lot.	Roel.	Hoef.										

Maatboek Duizel 1808. Voor de leesbaarheid is de kop van de tabel doormidden geknipt; boven staat kolom 1- 5 en onder staat kolom 6-10.

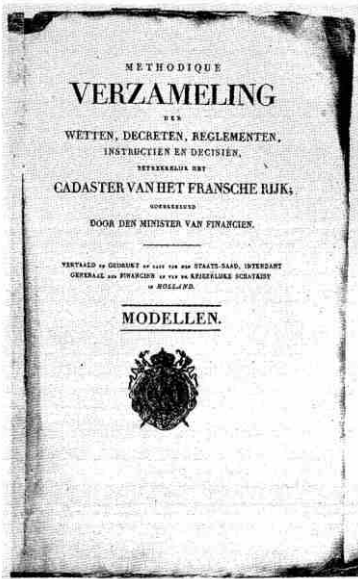
Invoering van Franse wetgeving vanaf 1810

Nadat Nederland in 1810 bij het Franse keizerrijk was ingelijfd, werd een jaar later de Franse wetgeving op het gebied van de grondbelasting ingevoerd.

Basis was het bovengenoemde *Recueil Méthodique*, dat in 1812, voorzien van een Nederlandse vertaling, werd uitgegeven onder de titel *Methodique Verzameling der Wetten, Decreten, Reglementen, Instructiën en Decisiën*. Met deze bijbel in de hand werd begonnen met de invoering van het Franse kadaster.

Na het vertrek van de Fransen in 1813 bleef deze Franse wetgeving, zoals op meer terreinen het geval was, voorlopig van kracht, zij het dat de kadastrering (het opmeten en in kaart

brengen van de gronden en de daarop staande gebouwen) in de jaren 1814-1817 op een laag pitje kwam te staan vanwege de onzekere tijden. Twee belangrijke bezwaren tegen de oude wijze van belastingheffing bleven bestaan. Het ene was de vaststelling vooraf van de hoogte en de verdeling (omslag of repartitie) van dit bedrag over de provincies. Het andere was de vaststelling van de belastbare opbrengst van de eigendommen voor een periode van 15 jaar. Het eerste bezwaar kon ondervangen worden als de overheid zou afwachten wat de belasting zou opbrengen en niet meer vooraf het te innen bedrag zou bepalen, het tweede door nauwkeurig vast te stellen wat de belastbare opbrengst was. Nu telde nog steeds de opbrengst die het eigendom zou *kunnen* opleveren, niet de daadwerkelijke opbrengst.

Afb. 3. Nederlandstalige titelblad van het *Recueil Méthodique* uit 1812 (foto RANB).

Of de overheid vooraf het te innen bedrag vaststelde (repartitie) of afwachtte wat er binnenkwam op basis van een per persoon of object vast te stellen tarief (quotisatie), was een politieke keuze. Om de daadwerkelijke opbrengst van ieder eigendom te kunnen vaststellen, moest de overheid van ieder eigendom weten wie de eigenaar was, wat de opbrengst was en wat de kosten waren om die opbrengst te verkrijgen. Er bestond dringend behoefte aan betrouwbare kaarten en kennis van eigendomsverhoudingen (kartering en registratie) en aan reële berekeningen van de opbrengsten van de eigendommen (schatting). Ook na 1817 zat er weinig vaart in de operatie. \12

Invoering van een Nederlands kadaster na de Franse tijd

Pas ten gevolge van de wet van 8 maart 1825 (Staatsblad nr. 41) werd de draad weer opgepakt. Deze wet bepaalde namelijk dat wanneer een hypotheek werd gevestigd, de daarvoor verbonden goederen geregistreerd zouden moeten worden via hun

kadastrale gegevens. Meer dan ooit was nu de totstandkoming van het kadaster noodzakelijk. Om deze gigantische klus te klaren waren op korte termijn een nieuwe organisatie, eenduidige richtlijnen en bovenal veel personeel nodig.

Vóór 1 januari 1826 viel het kadaster onder de Directie van de Directe Belastingen. Nu werd een Hoofdbestuur van de Registratie, het Kadaster en de Loterijen gevormd onder de bezielende leiding van staatsraad J.E.P.E. Gericke, een inspecteur-generaal en een hoofdinspecteur. In iedere provincie werd een inspecteur van het kadaster gestationeerd, die onder onmiddellijk toezicht stond van de Gouverneur van de provincie, de voorloper van de commissaris van de Koning(in). De inspecteur werd terzijde gestaan door een ingenieur-verificateur. Onder hen werkten landmeters, controleurs en schatters.

De basis van het kadaster bleef het al genoemde *Recueil Méthodique*, waarin zeer gedetailleerd aangegeven was hoe de opmetingen en schattingen uitgevoerd moesten worden, met vele voorbeelden van op te stellen tabellen en staten. Daaraan voegde de staatsraad-administrateur Gericke nog allerlei verordeningen toe, de zogenaamde 111 circulaires van Gericke, die in gedrukte vorm verschenen tussen 10 december 1825 en 21 december 1831, samengevat in de *Verzameling van algemeene instructien* (...). Van deze circulaires is de belangrijkste die van 21 februari 1826 (circulaire nr. 15), die vele nieuwe formulieren, staten en tabellen voorschreef. In de genoemde twee publicaties (*Recueil* en *Verzameling*) is de regelgeving tot invoering van het kadaster te vinden. De metingen werden in 1830 afgerond, het jaar erop kwamen de schattingen gereed. Zo kon bij wet van 2 januari 1832 (Staatsblad nr. 1) bepaald worden dat met ingang van 1 oktober 1832 het kadaster voor de grondbelasting zou worden ingevoerd. \12

In werkelijkheid is dat niet volledig voor het huidige Nederland gebeurd. De Belgische opstand van 1830-1839 is de oorzaak geweest dat in betwist grondgebied een vertraging is opgetreden. Koning Willem I heeft pas in 1839 het verlies van de Zuidelijke Nederlanden toegegeven en de definitieve grenzen zijn pas in 1843 door Nederland en België vastgesteld. Je ziet dan ook dat bijvoorbeeld de OAT van Venlo pas op 8 maart 1843 is vastgesteld.

Het bepalen van grenzen voor het kadaster

In onze tijd zijn we er aan gewend dat niet alleen perceelgrenzen, maar ook gemeentegrenzen en staatsgrenzen nauwkeurig vast liggen. Voor 1832 lagen perceelgrenzen reeds vast, maar de nauwkeurigheid van de meting was natuurlijk minder naarmate je verder terug gaat in de tijd.

Gemeentegrenzen lagen vroeger veelal over minder belangrijke gronden, die niet ontgonnen waren en lange tijd van de hertog waren die het recht had uitgegeven om deze als gemeenschappelijk gronden te mogen gebruiken. Deze grenzen lagen minder betrouwbaar vast.

Staatsgrenzen wijzigden na vele oorlogen en werden bij vredesbesprekingen meestal door de overwinnaars min of meer opgelegd aan de verliezende partij. Hoewel die dus op papier in hoofdlijnen waren vastgelegd, waren die in het veld niet nauwkeurig of in het geheel niet zichtbaar of op een andere manier herkenbaar.

Bij de Vrede van Münster in 1648 werd de grens definitief vastgelegd. \13 Dat was niet bepaald een gemakkelijke taak. Het was niet altijd even duidelijk bij welk gebied een dorp behoorde. Na veel onenigheid en een regen van protesten kwamen de meeste toch bij het Noorden, zoals Zundert, Nispen, Sprundel, Princenhage, Wernhout, Bladel en Reusel. Maar een groot deel van Huybergen en Postel kwamen bij de Zuidelijke Nederlanden. De Staten-Generaal ging met dit laatste niet akkoord en legde een claim op de abdij van Postel. \14

Ignatius Welvaarts van Postel schrijft daar in 1890 het onderstaande over:

Menigeen zal zeker nieuwsgierig zijn te weten, wanneer en hoe aan de abdij de goederen te Bladel met nog veel andere ontvallen zijn, die op den geographischen vloer eenmaal bij een groot mozaïek vergeleken werden dat met pachthoeven, landerijen, molens, beemden, vijvers en bosschen was ingelegd. Dit mozaïek werd vreeselijk opgebroken en menig stuk er uit geroofd toen, ter gelegenheid van het vredesverdrag te Munster in 1648, al spoedig een geschil ontstond, of Postel onder de Meierij 's Hertogenbosch of wel onder het markgraafschap Antwerpen behoorde. Hoewel dit vraagpunt voor den onpartijdigen geschiedkenner, bij de eerste navorsching zonneklaar wordt

bewezen, werd het nochtans het jachtwiel, waardoor een ingewikkeld raderwerk van gedingen en processen in beweging kwam, die eerst na verloop van schier ééne eeuw werden gestaakt.

Reeds in 1747 waren te Bladel de zoogenaamde 's landshoeven aan partikulieren verkocht, blijkens een smeekschrift in dit jaar aan de Hoogmogenden gezonden door de aankoopers dier goederen om, gelijk de vroegere huurlingen der 's landshoeven, bij voorrecht bevrijd te blijven van de benoeming tot inzamelaar of <<collecteur>> van 's lands- en dorpspenningen. Dit voorrecht werd nu afgeschaft, en de aankoopers van die goederen werden, 7 juni 1747, met de andere landlieden op gelijke lijn gesteld en konden bijgevolg, naar goedvinden der overheid, tot << borgemeesters ofte collecteurs » der in te zamelen penningen benoemd worden. Eerst, 8 november 1787, onder keizer Joseph II, werd het geschil van Postel's ligging naar waarheid en recht beslist, te weten onder Antwerpen ; doch de molens en 48 ontvreemde pachterijen werden aan de abdij niet teruggegeven. De meeste hoeven, vroeger door twee en drie paarden bewerkt, zijn later verdeeld en herverdeeld, zoodat zij tegenwoordig verscheidene pachterijen, deels grootere, deels kleinere, vormen.\14

In Staats Brabant werd alle kerkelijk bezit van binnen de Republiek gelegen kloosters en kerken door de Raad van State genaast. Omdat zij de claim handhaafden dat Postel tot Staats Brabant behoorde, werden ook de Postelse hoeven genaast. Tot de genaaste bezitscomplexen hoorde ook het bezit van het bisdom Den Bosch. Dat was pas in 1559 opgericht en had later in de zestiende eeuw vooral veel bezit van de abdij Tongerlo overgenomen. Bezit van de kloosters van Averbode, Thorn en Echternach of Luikse kerken werd niet genaast omdat die instellingen buiten de Republiek gevestigd waren. \15

Volgens de Vrede van Munster uit 1648 hoorde heel de Meierij tot Staats Brabant. Maar waar hield de Meierij op? De Raad van State meende dat ook Postel er bij hoorde, hoewel die abdij altijd onder de voorgdij Mol gehoord had en dus tot het Kwartier van Antwerpen behoorde. Dat leverde een tegenclaim op: het Zuiden meende dat Bladel en Reusel bij Postel en dus de Zuidelijke Nederlanden hoorde. Elders langs de grens waren er kleine onduidelijkheden die herkenbaar aangegeven zijn op de

beroemde kaart die de graaf van Ferraris in 1772 - 1777 van de Zuidelijke Nederlanden maakte. Pas in het Verdrag van Fontainebleau in 1785 werden deze kwesties opgelost. Reusel, Bladel en Lommel bleven bij het Noorden horen, Postel en Luyksgestel bij het Zuiden. Zo ver we weten heeft dit verdrag niet tot nieuwe grenspalen geleid. Bij de voorbereiding van dit verdrag werden er Ferraris-achtige kaarten gemaakt van Bladel en Reusel. \15

Bij de oprichting van het Kadaster waren de kadastrale gemeenten gelijk aan de burgerlijke gemeenten, of zelfs aan de voormalige heerlijkheden (die samengevoegd waren bij de instelling van de gemeenten). Bij het samenvoegen van gemeenten werden de vervallen gemeenten om praktische redenen niet hernoemd. \16

Vooraf door samenvoelingen van bestuurlijke gemeente, maar niet alleen daarom, bleek het gewenst om de term Kadastrale Gemeente in te voeren. Maar bij de kadastragegevens van 1832 zijn de Kadastrale gemeenten gelijk aan de toenmalige gemeenten.

Het vastleggen van gegevens in het kadaster

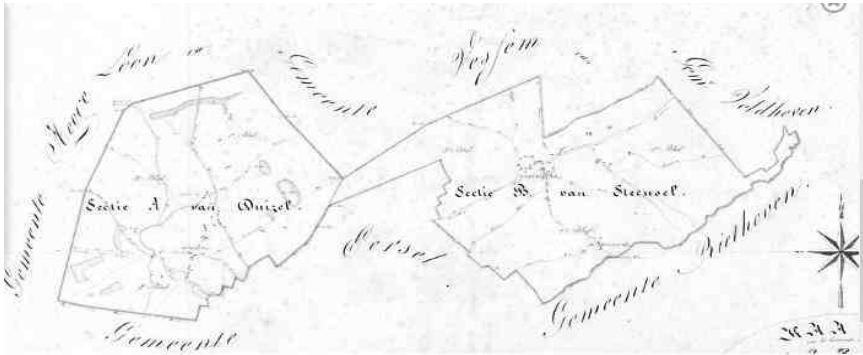
We zullen alleen de belangrijkste documenten noemen die voor heemkundigen van belang zijn. Op documenten die in het hele proces nodig waren om vastgelegde gegevens aan eigenaren voor te leggen, waarop deze bezwaar aan konden tekenen, de afhandeling van deze bezwaren enz. wordt verder niet ingegaan. We beperken ons hier tot de eindresultaten en dan alleen nog maar tot die documenten daaruit, die nodig zijn om alle gegevens in te kunnen voeren in de computer. Het programma stelt ons dan in staat om die gegevens op aangepaste wijze op het beeldscherm te krijgen.

Bij het karteren en vaststellen van eigenaars en hun eigendommen werden onderstaande archiefstukken opgemaakt:

Verzamelplans (overzichtskaarten van een hele gemeente);

Minuutplans (overzichtskaarten van een sectie of een deel van een sectie). De kadastrale gemeente Duizel is opgesplitst in een sectie A die het dorp Duizel omvat en een sectie B die Steensel

omvat. Voor sectie B zijn er 3 minuutplans, nl. blad 01, blad 02 en blad 03. [Hierna staat een stukje van blad 3].

Vanuit aanwijzende tableaux werden definitieve registers opgesteld die deze naam kregen. De OAT's mochten na aanleg niet meer gewijzigd worden. Ze geven uitsluitend een momentopname weer, net als de minuutplans. In kolom 28 "Verwijzing naar het nummer der supplementaire aanwijzende tafel, in geval van verandering" is ruimte om naar betreffend document te verwijzen.

Oorspronkelijk aanwijzende tafels (OAT)

Desondanks tref je voor een regel van een perceel soms doorgestreepte informatie aan voor perceelnummers die op het minuutplan voorkomen en die dus voor de momentopname in 1832 wel van toepassing zijn. In de oorspronkelijk aanwijzende tabel staan de gegevens per gemeente in volgorde van de kadastrale secties en perceelnummers. Te vinden zijn onder andere: de eigenaar of vruchtgebruiker (naam, voornaam, woonplaats en beroep); de oppervlakte van het perceel in ha (hectare of bunder = 10.000 m²), a (are of roede = 100 m²) en ca (centiare of el = 1 m²), het gebruik en de belastbare opbrengst, de klassering naar gebouwd en ongebouwd, verwijzing naar het artikelnummer van de kadastrale legger (zie verder).

Folios- getuisc of minuut- tekening	N ^o . des perceels op het kadastrale plan.	EIGENAREN EN VRUCHTGEBRUIKERS.				Soort der eigendommen.	INHOUDS-GROOTTE			
		Namen.	Woonplaatsen.	Beroepen.	Voorz. N ^o .		Van ha.	A.		Ca.
								h.	ca.	
1125	1125	Coen	Brussel		1	11	11	11	11	
1126	1126	Coen	Brussel		1	11	11	11	11	

KLASSERING DER EIGENDOMMEN.					TOEPASSING VAN HET TARIEF OP DE KLASSERING DER ONGEBOUWDE EIGENDOMMEN.					BELASTBAAR INKOMEN VAN HEDER PERCEEL.		
ONGEBOUWDE.					GROEWDE.	ONGEBOUWDE.					Ongeboord.	Geboord.
INHOUDS-GROOTTE, IN DIERDE KLASSE GEBRAGT.						ONGEBOUWDE.						
1 ^{ste} Klasse.	2 ^e Klasse.	3 ^e Klasse.	4 ^e Klasse.	5 ^e Klasse.	1 ^{ste} Klasse.	2 ^e Klasse.	3 ^e Klasse.	4 ^e Klasse.	5 ^e Klasse.	1 ^{ste} Klasse.	2 ^e Klasse.	
h.	ca.	el.	h.	ca.	h.	ca.	el.	h.	ca.	h.	ca.	

Kadastrale legger

De oorspronkelijk aanwijzende tabel leverde de gegevens voor de kadastrale legger. Deze is per achternaam van de eigenaar alfabetisch geordend. Voor de genealoog die geen kadastrale aanduiding kent, is deze bron een gemakkelijkere ingang dan de oorspronkelijk aanwijzende tabel. Elke eigenaar heeft een eigen bladzijde en een eigen nummer, het zogenaamde artikelnummer

waarnaar verwezen wordt in de oorspronkelijk aanwijzende tafel. De legger bevat nagenoeg dezelfde gegevens als de tafel. Belangrijk is dat de leggers telkens aangepast zijn en dat de veranderingen die er na 1832 met het goed plaatsvonden, aangetekend en verwerkt zijn.

(Wordt vervolgd...)

Harrie Jenniskens

Bibliografie

12. Van meters en schatters. Bronnengids voor grondbelasting en kadaster in N-Brabant, ca. 1826-1833 [Boek] / aut. Sanders J.G.M.. - 's-Hertogenbosch : Rijksarchief in Noord-Brabant, 1998, blz.1-3.
13. Het ontstaan van de Nederlandse grenzen [Boek].
14. Geschiedenis van Bladel en Netersel naar de archieven van Postel's abdij [Boek bl.102-103] / aut. Welvaarts TH. Ign.. - Postel : Brabant Boeken, Bladel, 1890.
15. Beschrijving van 's-Lands hoeven en molens in de Meierij van 's-Hertogenbosch in 1662. dr. K.A.H.W. Leenders. <http://www.henkbeijersarchiecollectie.nl>
16. Kadastrale gemeente [Online] // wikipedia. - 09 03 2013. - 17 07 2014. - http://nl.wikipedia.org/wiki/Kadastrale_gemeente.

<p>CHINEES-INDISCH-RESTAURANT</p> <p>美華酒家</p> <p>"MEI WAH"</p> <p>5503 BK VELDHOVEN Burg. v. Hoofflaan 83-89 Tel. 040-2534732 Fax. 040-2547073</p>	 <p>5615 AB EINDHOVEN Leenderweg 86 Tel. 040-2117557</p>
<p>Dagelijks geopend van: 11.00-22.30 uur</p> <p>Exclusieve accommodatie voor Uw:</p> <p>partijen - familiediners - lunch of diner met zakelijke relatie - personeelsavonden - etc.</p>	

HOE DIEP MAG DE PLOEG NU DE GROND IN?

Aanleiding

Het begon allemaal bij de definitieve vaststelling van het Bestemmingsplan Buitengebied door de gemeente Eersel. In de uiteindelijke versie die door de raad was vastgesteld op 29 september 2009 bleek de volgende wijziging te zijn doorgevoerd: "Vooruitlopend op de definitieve regeling op basis van de archeologische kaart, de norm voor het diepwoelen/ploegen van reeds in cultuur gebrachte gronden vast te stellen op 50 centimeter".¹⁾ De essentie is dat de boeren zonder vergunning de grond tot 50 cm diep mogen bewerken. Deze wijzigingen waren aangebracht naar aanleiding van een aantal zienswijzen die door ZLTO en een aantal agrariërs waren ingediend. We veronderstellen dat ze van mening waren dat hun akkers bijna overal al tot op deze diepte verstoord zijn. De gemeente had echter verzuimd om dit raadsbesluit voldoende te onderbouwen.

Het beroep

De Studiegroep Archeologie heeft over deze wijzigingen de AVKP (Archeologie Vereniging Kempen Peelland) geraadpleegd. Die zag hierin een mooie casus en besloot bezwaar te maken tegen dit besluit bij de Raad van State. Daarvoor kregen ze de steun van het bestuur van HSK De Acht Zaligheden. De belangrijkste argumenten van AVKP waren:

- Normale agrarische grondbewerking vindt plaats tot een diepte van 15 à 25 cm, zodat het toestaan van grondverstoring tot bij voorbeeld 50 cm niet nader onderbouwd kan worden.
- Indien de agrariër zou kunnen aantonen dat er daadwerkelijk sprake is van een verstoring tot 50 cm, zou het noodzakelijke onderzoek in tijd en kosten beperkt kunnen zijn.

Raad van State

Het beroepschrift van de AVKP werd eind 2009 ingediend. Toen begon het lange wachten. Het probleem was echter wel dat het besluit van de raad geldig en dus van kracht was, totdat het eventueel door de Raad van State vernietigd zou worden. Op maandag 26 september 2011 kregen zowel de Gemeente als de AVKP bij de Raad van State de kans om een mondelinge toelichting te geven. Op 18 november 2011 kwam de Raad van State met de uitspraak, met daarin de volgende constatering dat: *"de raad voorafgaand aan de vaststelling van het plan geen gericht onderzoek heeft verricht naar de mate van verstoring die in het verleden reeds heeft plaatsgevonden op agrarische percelen met de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie aandachtsgebied" en naar de daar te verwachten resterende archeologische waarden. Volgens het deskundigenbericht kan zonder nader onderzoek op perceelsniveau in zijn algemeenheid niet worden gesteld dat tot 50 cm diepte de trefkans op archeologisch waardevolle vondsten laag is."* ²⁾

De Raad van State gaf de gemeente 24 weken de tijd om *"alsnog onderzoek te verrichten naar de mate van verstoring die in het verleden reeds heeft plaatsgevonden ... en naar de daar te verwachten resterende archeologische waarden en, indien de uitkomsten van dit onderzoek daartoe aanleiding geven"* het bestemmingsplan aan te passen. ²⁾

De gemeente weer aan zet

Er volgde een heftig debat in de gemeenteraad, waarbij de Archeologische Studiegroep spreektijd kreeg. De meningen in de raad waren verdeeld. Enkele partijen (de minderheid) ondersteunde de argumenten van de studiegroep, de meerderheid vond echter de belangen van de agrariërs blijkbaar belangrijker dan het behoud van de archeologische waarden. Later werd een wijziging aangebracht in het bestemmingsplan, maar daarin werden geen steekhoudende argumenten gegeven die de eerder gemaakte verruiming van de verstoringsdiepte van 30 cm naar 50 cm konden onderbouwen.

Definitieve besluit Raad van State

Op 20 maart 2013 deed de Raad van State de definitieve uitspraak en stelde de AVKP in het gelijk. Zoals in het huidige Bestemmingsplan Buitengebied ook is aangegeven werd de uitzondering die voor agrarische gronden gemaakt was, door de Raad van State vernietigd. In het huidige bestemmingsplan staat op pagina 36 de voetnoot: "Bij (tweede) vaststelling d.d. 3 april 2012 is in de dubbelbestemmingen Waarde – Archeologie 4.1, 5.1 en 6 het onderscheid gemaakt dat voor de agrarische gebiedsbestemmingen een diepte geldt van 50 cm. Dit is echter bij uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, d.d. 20 maart 2013 vernietigd".³⁾

Conclusie: de maximale vergunningsvrije verstoringsdiepte op agrarische gronden is 30 cm.

Pilot agrarische bodemverstoringen

Inmiddels was de volgende stap in deze "archo-soap" echter al ingezet; de gemeente had zich in 2012 ingeschreven voor de pilot agrarische bodemverstoringen. Dit onderzoek is opgezet door LTO (Land- en Tuinbouw Organisatie) met medewerking van RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed). "Deze pilot had tot doel te onderzoeken of er een landelijk toepasbare methodiek ontwikkeld kan worden waarmee de bodemverstoringen ten gevolge van agrarisch landgebruik en bodembewerking kunnen worden geïnventariseerd, geïnterpreteerd en tenslotte doorvertaald naar toekomstige archeologische verwachtingskaarten, beleidskaarten en plankaarten."⁴⁾

Op 20 locaties in de gemeente Eersel werd hiertoe door het Archeologisch bureau 'Buro De Brug' onderzoek verricht. Op elk

perceel werden vier putjes gegraven van 1 x 1 m. In de putjes werd doorgegraven tot een diepte van 30 cm onder de verstoorde lagen. Van elke put werd een bodemprofiel opgemaakt.

Door de Studiegroep Archeologie werden bij voorbaat al een groot aantal vraagtekens gezet bij de opzet van het onderzoek. De locaties waren niet d.m.v. een aselechte steekproef bepaald, maar door vrijwillige aanmelding van een aantal boeren op een bijeenkomst van de ZLTO. De studiegroep vond 80 putjes verdeeld over de hele gemeente wat weinig. En liggen die percelen wel evenwichtig verspreid over bv de oude akkercomplexen met een dik plaggende, "jonge" ontginningen (van eind 19e en begin 20e eeuw) en de "jongste" ontginningen (2e helft 20e eeuw) binnen onze gemeente?

Bij één van de onderzoeken in Wintelre mochten enkele leden van de Studiegroep aanwezig zijn (foto voorpagina). Daarbij legden zij de bovengenoemde opmerkingen en vragen voor aan de archeoloog die het onderzoek leidde. Deze ging hier nauwelijks op in, want volgens Bureau de Brug was de opzet van het onderzoek voldoende om er een rapport over te kunnen schrijven.

Op 29 maart 2014 verscheen er een artikel in het Eindhovens Dagblad: "Ploeg kan dieper in grond Eersel". Dit artikel was gebaseerd op een presentatie van Buro De Brug van de voorlopige resultaten van het onderzoek. "Uit resultaten van het archeologische onderzoek op Eerselse akkers blijkt dat gemiddeld op ongeveer 41 centimeter diepte waardevol geschiedkundig materiaal wordt aangetroffen. Dat betekent dat de maximale ploegdiepte in de gemeente van dertig centimeter verruimd zou kunnen worden. Daarover besluit de gemeenteraad later dit jaar." Wil Maas van ZLTO Eersel- Veldhoven was tevreden en de "heemkundekring kon niet worden bereikt voor commentaar."

Binnen de Studiegroep was de verontwaardiging groot. Meteen werd contact gezocht met de journalist en werd om een correctie gevraagd. Die verscheen een kleine week later op 2 april. Daarin werd slechts een deel van de bezwaren verwoord. Deze bezwaren zijn:

1. Uit het onderzoek blijkt dat de gemiddelde diepte waarop zich archeologische vondsten bevinden in de gemeente Eersel 41 cm zou zijn. Dit is een gemiddelde, hetgeen betekent dat op sommige plaatsen de vondsten dieper zitten (bijv. op oude akkers waar een esdek is) en sommige plaatsen minder diep

(bijv. op jonge ontginningen uit begin 20e eeuw). Er zal geen enkele professionele archeoloog zijn die op basis van deze vastgestelde gemiddelde waarde de vergunningsvrije verstoringsdiepte zal verruimen van 30 naar 40 of 41 cm voor de gehele gemeente.

2. Zoals al eerder gemeld twijfelt de Studiegroep aan de methode van het onderzoek. Er is geen enkele onderbouwing dat de steekproef representatief is. Kan op basis van een relatief kleine steekproef iets gezegd worden over de verstoringsdiepte op andere plaatsen in de gemeente?
3. Wat is de betrouwbaarheid van de voorspellende waarde van het onderzoek?

Peel en Maas

In de gemeente Peel en Maas is ook onderzoek gedaan naar verstoringen door het archeologisch bedrijf 'Econsultancy' en op basis van het onderzoeksrapport had de gemeente aldaar voor een aantal terreinen de dieptegrens verruimd. De Stichting Archeologie Actueel Limburg (SAAL) was het hier niet mee eens en tekende beroep aan bij de Raad van State. Als onderbouwing van hun betoog hadden ze een ander bureau 'Het Archeologie Bureau', het rapport laten beoordelen. De uitkomst van dat onderzoek was dat het nut en de toepasbaarheid van het rapport van Econsultancy over de gemeente Peel en Maas sterk werd genuanceerd.⁵⁾ Ook de methode van Buro de Brug zoals die ook gebruikt werd in het verslag over de pilot in de gemeente Eersel werd door dit bureau beoordeeld. Zij troffen de volgende fouten aan: ⁵⁾

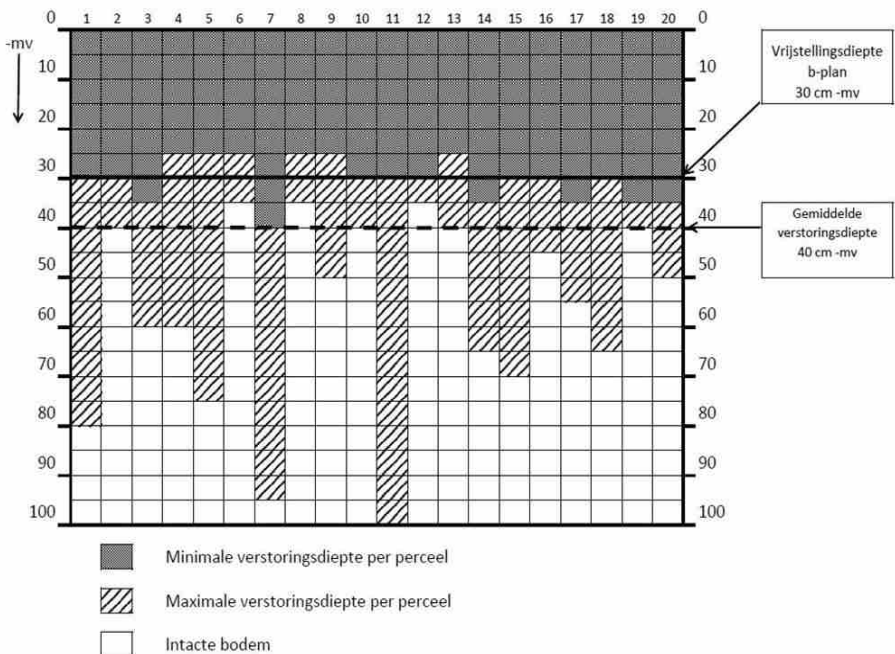
1. Statistiek wordt op onverantwoorde wijzen ingezet:
 - de standaardafwijking op een verkregen gemiddelde, evenals de variatie binnen percelen onderling en binnen ieder onderzocht perceel wordt genegeerd.
 - extrapolatie wordt toegepast buiten de onderzochte percelen.
 - een gemiddelde wordt per definitie als voldoende onderbouwing geaccepteerd.
2. Er wordt gesteld dat iedere verstoring per definitie ook betekent dat eventuele archeologie volledig vernield is. Maar:
 - voor het doen van dergelijke uitspraken is aanvullend onderzoek noodzakelijk en daar is te weinig aandacht voor geweest.

- een verstoorde bodem hoeft nog niet te betekenen dat de archeologische (informatie)waarde daarmee helemaal verdwenen is.

Tenslotte wordt geconstateerd dat een verruiming van de verstoringsdiepte weliswaar een lastenvermindering voor de boeren kan betekenen, maar dat de kosten voor de gemeente wel eens veel hoger uit zouden kunnen vallen. Het verhoogt namelijk de kans op het aantreffen van toevalsvondsten en volgens de wet is de gemeente daarvoor verantwoordelijk, wat in het uiterste geval betekent dat zij moet opdraaien voor de onderzoekskosten.

Eindrapport van de pilot

Uit het verslag van de pilot agrarische bodemverstoringen over de gemeente Eersel van Buro de Brug blijkt dat de bezwaren en onvolkomenheden die de Studiegroep Archeologie eerder vermoedde helaas bewaarheid te zijn. Dit kan treffend worden aangetoond aan de hand van onderstaande grafiek van de verstoringsdieptes per perceel. ⁴⁾

Staafdiagram met de verstoringsdieptes per perceel ⁴⁾.

De archeologisch waardevolle vondsten kan men voornamelijk aantreffen in de niet-verstoorde grondlagen. Als men de vergunningsvrije verstoringsdiepte zou optrekken naar 40 cm, zoals Buro de Brug voorstelt, dan zou je in alle percelen mogelijk archeologische waarden kunnen verstoren, met uitzondering van perceel 7. Het diagram toont zelfs aan dat bij de huidige vergunningsvrije verstoringsdiepte in 6 van de 20 percelen mogelijk archeologische waarden zouden kunnen worden verstoord.

Slot

Op basis van de gesprekken die we met de verantwoordelijke gemeenteambtenaar hebben gehad, verwachten we geen verruiming van de vergunningsvrije verstoringsdiepte op basis van dit rapport. Het rapport biedt simpelweg onvoldoende onderbouwing voor een dergelijke verruiming, maar of deze archeosoap daarmee ten einde is, dat zal de toekomst uitwijzen...

Literatuur:

- 1) Besluit vaststelling Bestemmingplan Buitengebied gemeente Eersel, 29 september 2009.
- 2) Uitspraak van de Raad van State, zaaknummer 200908600/1/T1/R4, 18 november 2011.
- 3) Gemeente Eersel, Bestemmingsplan Buitengebied, Pouderoyen compagnons, 20 maart 2013.
- 4) LTO-pilot agrarische bodemverstoringen; rapportage deelproject gemeente Eersel, Buro de Brug Rapporten B12-138A, 27 juni 2014.
- 5) Verstoringekaarten: nut of noodzaak, een notitie n.a.v. RvS-zaak BP Buitengebied gemeente Peel en Maas, Het Archeologie Bureau, 5 september 2014.

*Annie Biezen, Piet van Gisbergen en Winfried Thijssen
(Studiegroep Archeologie)*

DE HEES: ECHT IETS BIJZONDERS!

Onlangs herinnerde de redactie zich dat ik ooit geopperd heb in De Rosdoek iets meer over oude namen in Eersel te schrijven. Of dat gewoon 'zeggen' is geweest tijdens een 'brainstorm' voor nieuwe artikelen of echt toezeggen? Dat was niet meer duidelijk. Het stond hoe dan ook op de lijst en de boodschap was: die bijdrage over de Hees moest er nu maar eens komen.

Inleiding

De meest eenvoudige weg zou een niet al te lange uitleg geweest zijn over de betekenis van de naam en iets over de herkomst ervan. De Hees komt voor in varianten en in verschillende Europese talen. Schrijf daar iets over. Klaar!

Die mogelijkheid was toch wat al te simpel. Je mag (of moet?) het gevoel hebben iets gedaán te hebben en dus ga je snuffelen. Zoeken naar wat er al is. Niet alleen maar wat neuzen in naamkundige standaardwerken. Dan kom je opeens terecht in een discussie die meer dan een halve eeuw geleden werd gevoerd, vooral over waar het oude "Hezia" nou wel precies lag.

Afb.1 1982 weg naar de Hees vanaf Provinciale weg. (Coll.Cor Horstink)

Een knuppel in een hoenderhok

Ferdinand Smulders, indertijd medewerker van het toenmalige Rijksarchief in Noord-Brabant [nu BHIC], was deskundige in het lezen van oude akten. Hij stond er ook om bekend zijn opvattingen in zeer korte bijdragen neer te schrijven. Dat deed hij in 1962¹ met de bewering, dat het "Hezia" uit de cijnsboeken van de abdij van Echternach niet ons huidige Heeze is, zoals toen werd aangenomen, maar de Hees bij Eersel. Het goed werd in 784 door een zekere Hodibaldus geschonken aan de abdij van Echternach.

"Hezia" = Heeze was - volgens Smulders "zonder bewijs of aanwijzing" - de wat al te snelle conclusie van een hoogleraar die niet met Brabant bekend was. Zo schrijft hij dat letterlijk.

Hij onderbouwde zijn eigen bewering met de vaststelling, dat "Hezia" in de Echternachse cijnsboeken een 'status aparte' heeft. Het is een bezit dat juridisch was afgescheiden - of minstens lijkt - van de overige Brabantse goederen van de abdij. Smulders krijgt felle afwijzingen, maar ook steun. P.Dom. De Jong OCR, als bewerker van de "Kronyk van Heeze" niet de minste, meent dat Smulders zijn zaak goed onderbouwd heeft. Hij steunt hem in zijn opvatting dat "Hezia" de Hees in Eersel zal zijn en niet Heeze.²

Meer dan 25 jaar later krijgt de opvatting van Smulders nog een steviger fundament, wanneer Bijsterveld schrijft over twee teruggevonden Echternachse leenboeken.³ Daarin is opgenomen een opsomming van cijnzen die de abdij had. Bij de vele plaatsen in het tegenwoordige Noord-Brabant staat Eersel, maar ook Eersel-De Hees. Als de abdij De Hees als een afzonderlijk gebied zag, dan past dit precies in wat Smulders bedoelde toen hij aangaf dat "Hezia" niet Heeze kón zijn, maar De Hees in Eersel móest zijn.

Eeuwenlang bijzonder gebied

Piet Kwinten (1901-1978), de onvermoeibare ijveraar voor en beschermer van Eersels erfoed en oudheden, geeft in een volgend artikel⁴ nog wat toelichting op De Hees. Van een der

¹ Brabants Heem XIV (1962), p.138-139.

² B.H. XV (1963), p.18-19.

³ A.J.Bijsterveld, Brabantse leen- en cijnsboeken (...) In : BH XLI (1989), p.33-37.

⁴ B.H.XIV (1962), p.144-145. Zie ook: Duizel Eersel Steensel; Volksleven en Verleden, (z.p./z.j), p.8-9

Brabantse hertogen kregen de bewoners van het gehucht De Hees een stuk hei ten noorden/noordoosten ervan ter grootte van 84 hectaren. Het verhaal daarbij is, dat de zuster van de hertog het met die schenking niet eens was en een klein gedeelte van ca.12m² in eigendom wilde behouden. Dat is gebeurd en kadastraal ook lang zo gebleven. Pas in de beginjaren van de vorige eeuw is verdeling van het stuk hei onder de gerechtigden van De Hees ter sprake gekomen en in 1922 bevestigd met een notariële akte.

Mejuffrouw Mirandolle⁵ en haar broer, een advocaat, speelden er een rol bij. De heide werd in 24 kavels verdeeld onder twaalf boerderijen van De Hees. Elk kreeg er 'voor zijn gerief' twee van. De kavels waren aangegeven met zgn. "schaai kaaien", grote stenen ter afscheiding van de verschillende percelen.

Dat de situatie op de Hees anders was dan elders, blijkt ook uit stukken in het BHIC . Zo zijn in 1734 de gezamenlijke geërfden van o.a. "een gehucht genaamd de Heeze onder Eersel" betrokken bij een heide van de Grote Oersen Aard, een kwestie die terug gaat op een privilege van de Hertog van Brabant uit 1325.⁶ In 1804 doet landmeter Borrenbergs extra opmetingen op verzoek van bewoners van o.m. de Laage en de Hooge Hees.⁷ Van een bijzondere situatie daar was men zich kennelijk toen ook bewust.

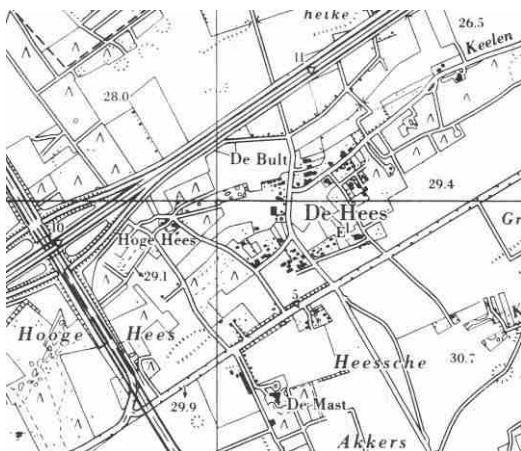
Oude naam, oude betekenis

Vermoedelijk gaan Hees, De Hees en ook veel samenstellingen met "hees"erin, terug op het Germaanse <haisjô>, dat struikgewas of kreupelhout betekent. Mogelijk was het ooit ook een aanduiding voor een afscheiding met jonge beuk, een beukenhaag, bij voorbeeld om of bij akkers. Het is een toponiem dat in heel veel samenstellingen voorkomt. In Brabant kennen we niet alleen Heeze, maar ook Heesch, Heeswijk en Heesbeen als naam van een plaats. Er zijn veldnamen als Heesakker, Heesbeemd, Heesbroek en Heeseind. Bij Deurne ligt eveneens een De Hees. Het grote, open gebied ten zuiden van onze Hees

⁵ Zie hiervoor Rd 129 (maart 2009), p. 4-8

⁶ BHIC; Raad van State, Toeg.178, Inv.322, p.247v.

⁷ BHIC; Domeinen, Toeg.9, Inv.299, p.363.

heette ooit "De Heessche Akkers". Dan kennen we nog de Heestert, een naam die hier al heel lang bekend is. Zo heette de huidige Postelseweg heel lang de Heestertschen Dijk. 'Heestert' is qua betekenis nauw verwant en staat voor "stekelig onkruid, kreupelhout".

De geografische namen en toponiemen met 'hees' erin, komen in Nederland niet voor in de westelijke (kust-)provincies. Wel in de zuidelijke en oostelijke 'zand'streken. Namen met 'hees' erin vinden we in België en – uiteraard met taalvarianten – ook in Duitsland, Engeland en in het noorden en oosten van Frankrijk.

Familienamen blijven niet achter

Wanneer een woord zo oud en zo verspreid is als 'hees', mag je veronderstellen dat het gebruik ervan niet beperkt is gebleven tot alleen aardrijkskundige namen. Dat is ook zo. Oude naslagwerken en een moderne, digitale versie⁸ daarvan geven een enorme oogst aan familienamen als (De/Van/Ver-)Hees(ch), (Van/Ver-)Heesen, Hezemans en Heesakkers in alle mogelijke spelwijzen, maar ook Heeskens, Hezius en Vanhees scoren nog behoorlijk. Een moderne weergave als die van het Meertens Instituut laat ook de verspreiding zien van de naam over Nederland.

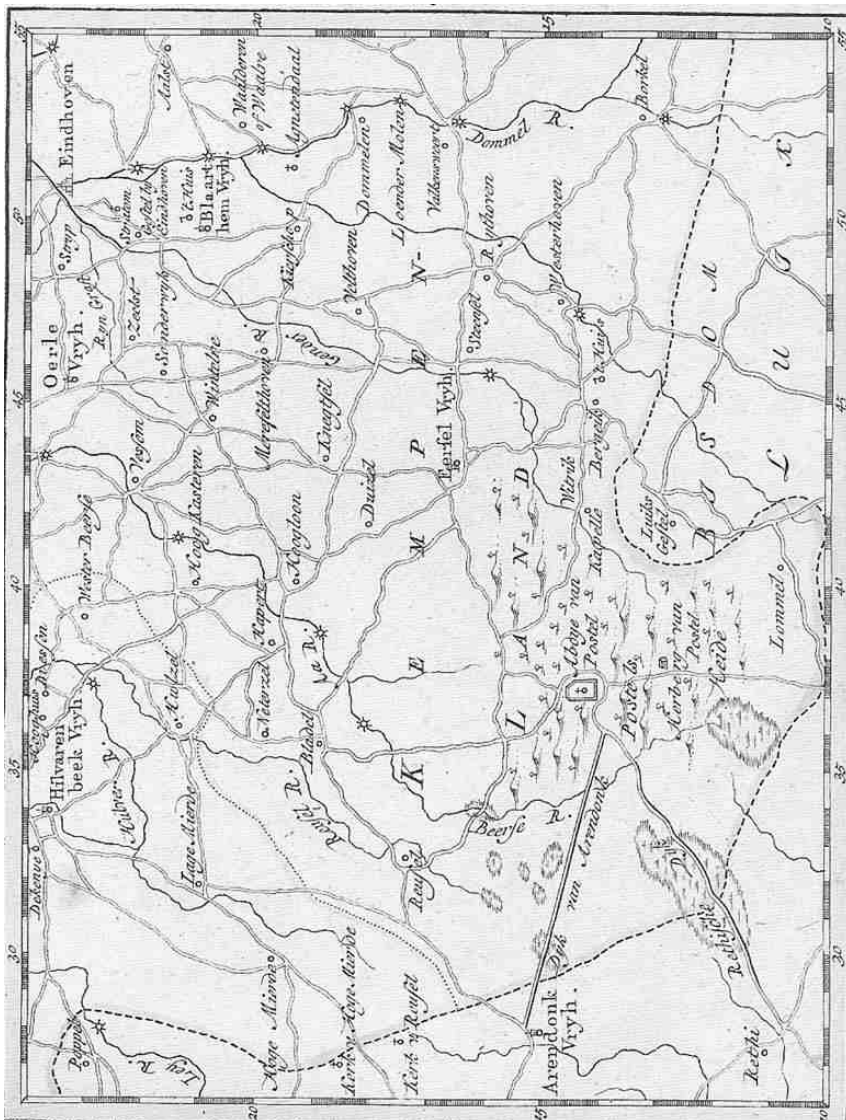
Dat is ook mogelijk voor onze zuiderburen. Interessant om te zien hoe 'algemeen' die Hees-namen zijn in ons land. Natuurlijk gaan die namen niet allemaal terug op het oude "hees <haisjō>" van hiervoor en al helemaal niet op ónze Hees hier. Daar is meer speurwerk voor nodig, maar voor herkomst en betekenis van De Hees in Eersel weten we voorlopig voldoende.

Harrie Grielen

⁸ Zoals voor Nederland het Nederlands Repertorium van Familienamen.

EEN OMISSIE

Wie in Rosdoek 153 op blz 13 t/m 18 het artikel "De witheren van Postel in Eersel (2)" heeft gelezen, heeft na de inleiding een geografisch kaartje met de omgeving van Postel moeten missen. Dit kaartje is in zekere zin onmisbaar. Daarom wordt het hier afgedrukt, weliswaar als mosterd na de maaltijd, maar late mosterd kan toch lekker zijn. [De Redactie]

Bij inleveren van deze bon krijgt u een Kerastase ritueel t.w.v. €15.00 voor €7.00. Heeft u vragen? Bel ons gerust!

www.denbarbier.nl, Hint 4, 5521 AH Eersel, 0497-514026

De boeken die besproken worden in de boekenplank zijn verkrijgbaar bij

De Boekenlegger

Ook voor uw buitenlandse bestellingen bent u bij ons van harte welkom

Nieuwstraat 28A 5521 CC Eersel

Tel.: 0497-512551 Fax.: 0497-513179

www.de-boekenlegger.nl info@de-boekenlegger.nl

VAN DE BOEKENPLANK

Johan Biemans, Bergeijk in Oorlogstijd 1939-1945. 440 blz. op zwaar papier, zeer rijk geïllustreerd. Uitgave Stichting Eicha Bergeijk, prijs € 30,-. ISBN 9789071567117.

Uit de vele gegevens die Biemans reeds in de jaren 80 van de vorige eeuw verzamelde, heeft hij nu pas dit boek samengesteld, nu nog velen allerlei herinneringen aan deze rampzalige periode hebben. Daarom dan ook zijn er dit jaar bij gelegenheid van de 70-jarige herdenking veel meer boeken over dit onderwerp verschenen dan bij eerdere herdenkingen. Voor de Kempen en zeker voor Bergeijk is dit boek waardevol. Biemans heeft behalve uit het eigen onderzoeksresultaten ook kunnen putten uit de meestal summiere gegevens van enkele instanties. Zo kunnen

we lezen dat de brigadier in het eerste begin van de oorlog veertig processen-verbaal opmaakte van de diefstallen die op 13 mei 1940 door de Duitse soldaten werden gepleegd. De winkeliers hebben naar een vergoeding mogen fluiten. Allerlei verhalen over neergeschoten vliegtuigen, over onderduikers en hun perikelen en over verzet tegen de overheerser geven een beeld van een periode van 4 jaar oorlogsellende.

Johan heeft er een zeer fraai boek over samengesteld, mede door de vakkundige verzorging van zijn dochter Claud die er een handig register van persoons- en plaatsnamen aan toegevoegd heeft.

Cor Swanenberg en Jan Luysterburg, Kierewiet! Brabants Boekenweekboek 2015. 144 blz. met korte verhalen. Prijs € 12,50

In dit tiende deel van de reeks hebben 52 schrijvers een kort verhaal in een of ander Brabants dialect ingezonden en dingen mee naar de jaarlijkse uitverkiezing van de primus inter pares door een deskundige jury. In het voorwoord worden de negen voorgaande delen aangegeven.

Het geheel is een breed scala van verhalen en gedichten die niet allemaal even gemakkelijk te lezen zijn. Wie het Brabants van de Kempen gewend is, zal met een verhaal in een dialect van West-Brabant of van het Land van Cuyck enige moeite hebben; maar al lezend went men snel aan andermans taal.

Een leuk boekje voor de vakgenoot, en voor iedereen die telkens opnieuw even taalsprintje wil trekken.

M. Arts en N. van Gent, Fietsroute De Acht Zaligheden. 20 blz., uitgave VVV Eersel 2014, Prijs € 4,95

Achterin het boekje treft de fietser een duidelijk kaartje van de route aan en een beschrijving hierbij. De overige pagina's zijn besteed aan culturele en erfgoed- informatie over de 8 sel-dorpen die de recreant doorkruist. Een goed boekje dat ook voor de inwoners van de streek wellicht een aanvulling op hun kennis kan betekenen.

Kees Cornelissen

INGEZONDEN COMMENTAAR

Meneer Merckelbach en kasteel 't Hof.

Naar aanleiding van het artikel Wie was meneer Merckelbach? in de Rosdoek van maart 2015 enkele, waarschijnlijk niet al te belangrijke, opmerkingen over Merckelbach en kasteel 't Hof.

In de jaren zestig van de vorige eeuw had mijn oudste broer in de Dorpstraat in Lieshout een textielwinkel. Daar ontmoette ik de overbuurvrouw, mejuffrouw Merckelbach, een onderwijzeres. Zij vertelde me familie te zijn van de Merckelbachs in Eersel, die op het kasteel 't Hof gewoond hadden.

Als kinderen speelden mijn buurjongen en vriendje Cel van der Heijden en ik vanuit Duizel bij kasteel 't Hof. Wij woonden tegenover sigarenfabriek de Agio en ik ben nu twee en tachtig jaren. Van een kasteel was er indertijd weinig te bespeuren. Wel waren er waterpartijen, waar eendjes in zwommen.

Wij dachten: de restanten van de vroegere gracht. Temidden van een landschap van heide en dennenbossen groeiden en bloeiden er veel lelietjes van dalen. De plaats was iets ten zuiden van de Dalemsedijk in de buurt van het viaduct A67-Dalemsedijk.

Het zijn jeugdherinneringen. Hopelijk wordt er door verdere studie meer duidelijk over de Merckelbachs en kasteel 't Hof te Eersel.

Ben Hoogers

Wij zijn dringend op zoek naar nieuwe leden en mensen die ons bestuur en de diverse studiegroepen willen komen versterken!

Info: secretariaat (Evert Lavrijsen)

Tel: 0497-843909 of mail: evert.lavrijsen@gmail.com

Website: www.hskdeachtzaligheden.nl

RSZK

voor
elkaar.

De RSZK heeft een uitgebreid aanbod aan diensten waarmee we u kunnen ondersteunen bij hulp en zorg aan huis. Kijk voor meer informatie op de website of bel met het transferbureau.

Zelfstandig en vitaal
thuis blijven wonen!

www.rszk.nl - transferbureau (0497) 33 17 63

MARKHORST B.V.

Elektrotechniek • Beveiligingstechniek
Communicatietechniek

www.markhorstelektro.nl